

Üniversite Öğrencileri Arasında Epilepsi Hastalarına Yönelik Tutumlar ve Damgalamaya Yönelik Görüşler

Attitudes Towards Epilepsy Patients and Opinion on Stigma for Epilepsy Among University Students

Zümrüt AKGÜN ŞAHİN¹, Ayşe Gül PARLAK², Şafak AYDIN

¹Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kars
• zumrut8136@hotmail.com • ORCID > 0000-0001-7141-273X

²Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kars
• aysegulozyildizparlak@hotmail.com • ORCID > 0000-0002-7242-799X

³Kafkas Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Kars
• safakaydin1103@hotmail.com • ORCID > 0000-0001-8871-7652

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 29 Mart / March 2022

Kabul Tarihi / Accepted: 21 Temmuz / July 2022

Yıl / Year: 2022 | **Cilt – Volume:** 7 | **Sayı – Issue:** 3 | **Sayfa / Pages:** 731-742

Atıf/Cite as: Akgün Şahin, Z., Parlak, A., G. ve Aydın, Ş. "Üniversite Öğrencileri Arasında Epilepsi Hastalarına Yönelik Tutumlar ve Damgalamaya Yönelik Görüşler" Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi 7(3), Aralık 2022: 731-742.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Ayşe Gül PARLAK

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ARASINDA EPİLEPSİ HASTALARINA YÖNELİK TUTUMLAR VE DAMGALAMAYA YÖNELİK GÖRÜŞLER

ÖZ:

Amaç: Bu çalışmada, sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin epilepsi hastalarına yönelik tutumları ve damgalamaya yönelik görüşleri değerlendirildi. Farklı akademik değişkenler ve sosyo-demografik özellikler ile tutum puanları ve damgalama puanları arasındaki ilişki araştırıldı.

Yöntem: Kesitsel tipteki bu araştırma 15 Mart-15 Haziran 2021 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırma evrenini Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ve Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören toplam 674 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak literatürden yararlanılarak oluşturulan Öğrenci Bilgi Formu ile Epilepsiye Yönelik Toplumun Tutum Ölçeği (PATE) ve Epilepsi Damgalama Ölçeği (ESS) kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin; %79.6'sı epilepsinin nörolojik bir hastalık olduğunu, %59.2'si epilepsiye kafa travmalarının sebep olduğunu, % 40.5'i epilepsi konusunda bilgileri okuldan öğrendiğini, %47.8'i epilepsi nöbetine müdahale konusunda bilgisinin olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin PATE Ölçeği alt boyut puan ortalamaları (genel alan:10.00±3.67, kişisel alan 15.39±2.01) ile ESS puan ortalamalarının (32.49±7.96) düşük olduğu, epilepsiye yönelik tutumlarının olumlu olduğu ve damgalamadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin epilepsiye yönelik olumlu tutum puanları arttıkça damgalama puanlarının azaldığı görülmüştür ($p<0.000$).

Sonuç: Hastaların epilepsi konusunda bilgi alacağı en güvenilir kaynak sağlık personeli'dir. Bu nedenle sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin bilgi düzeylerinin artırılmasına yönelik ders müfredatlarında değişiklik ve düzenlemelerin planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Epilepsi; Tutum; Damgalama; Öğrenci.

ATTITUDES TOWARDS EPILEPSY PATIENTS AND OPINION ON STIGMA FOR EPILEPSY AMONG UNIVERSITY STUDENTS

ABSTRACT:

Aim: In this study, the attitudes of health students towards epilepsy patients and their views on stigmatization were evaluated. The relationship between different academic variables and sociodemographic characteristics, and attitude scores and stigma scores were investigated.

Method: This cross-sectional study was conducted between March 15 and June 15, 2021. The population of the research consisted of a total of 674 students studying at the Vocational School of Health Services and the Faculty of Health Sciences. The Student Information Form, which was created by using the literature, as well as the Public Attitudes towards Epilepsy (PATE) and the Epilepsy Stigma Scale were used as data collection tools.

Results: While 79.6% of the students stated that epilepsy is a neurological disease, 59.2% of them stated that epilepsy is caused by head trauma, 40.5% of them learned about epilepsy from school, 47.8% of them stated that they had knowledge about the intervention of epileptic seizures. It was determined that the students' PATE Scale sub-dimension mean scores (general area: 10.00 ± 3.67 , personal area 15.39 ± 2.01) and ESS mean scores (32.49 ± 7.96) were low, their attitudes towards epilepsy were positive and they did not stigmatize. It was determined that as the students' positive attitude scores towards epilepsy increased, their stigma scores decreased ($p < 0.000$).

Conclusion: The most reliable source for patients to obtain information about epilepsy is health personnel. For this reason, it is recommended to plan changes and arrangements in the course curricula to increase the knowledge level of students studying in the field of health.

Keywords: *Epilepsy; Attitude; Stigma; Student.*

GİRİŞ

Dünyada en yaygın kronik nörolojik hastalıklardan epilepsi, provoke edilmiş nöbetlerin kendiliğinden tekrarlanması ile karakterize bir hastalıktır. Özellikle yaşlı bireyler ve çocuklar arasında daha yaygın olan hastalığın dünyada görülme sıklığı (%0.7-1.0) oldukça yüksektir (Zack ve Kobau, 2017).

Epilepsi, hem hasta hem de aile üyeleri için birçok zorlukla baş edilmesi gereken bir sorundur (Milburry ve ark. 2013, Mula ve Sander 2016) Süregelen nöbet tehdidi, nöbet sırasında ortaya çıkan bilinç kaybı ve kasılmalar epilepsiyi diğer kronik hastalıklardan ayırmaktadır (Bilgen Sivri ve Ozpulat, 2013). Hastalığa özgü beklenmedik ve görsel olarak korkutucu nöbetler, kültürel önyargılara ve yanlış inançlara neden olmakta ve epilepsili bireyler ve aile üyeleri hastalık tanısını saklamak zorunda kalabilmektedir (Etemadifar ve ark. 2018). Bu durum hastaların bakım ve tedavi alma konusunda çekimser davranmasına, farklı tedavi arayışlarına girmesine ve/veya tedavilerinde aksamalara neden olmaktadır (Herrmann ve ark. 2016, Tan ve Kavurmacı 2021).

Epilepsili bireyler için sınırlamaların ve rahatsızlığın en büyük nedeni damgalamadır. Birçok kültürde maalesef yaygın olan damgalama, epilepsili bireylerin ve ailelerinin sosyal izolasyonuna neden olmaktadır (Tedrus ve ark. Nelson ve Robert 2019) Epilepsi hastalığı konusunda kamuyu doğru bilgilendirme kampanyaları bulunmasına rağmen, günümüzde hala damgalamayı azaltabilecek müdahalelere ilişkin bilgi eksikliği bulunmaktadır (Price et al.2015, Herrmann et al. 2016).

Stigmayı azaltmaya yönelik müdahaleler, toplumun epilepsili bireylere yönelik olumsuz tutumunu değiştirmekte rol oynayabilir ve epilepsili kişiler için destekleyici ve olumlu bir ortam sağlayabilir (Kaddumukasa ve ark. 2018). Toplumun bu konuda bilinçlendirilmesinde ise en büyük görev sağlık profesyonellerine düşmektedir (Alomar ve ark. 2019) Optimal sağlık hizmetlerinin sunulmasında hemşirelerin ve sağlık teknikerlerinin epilepsi konusunda bilgili olması ve epilepsili bireylere yönelik olumlu tutum sergilemeleri gerekmektedir (Dayapoğlu ve Tan 2016; Higgins ve ark. 2018)

Öğrencilerin epilepsiye ilişkin bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesinin; bilgiyi geliştirmek ve olumsuz tutumları değiştirmek/düzeltilmek için uygun müdahalelerin tasarlanmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Literatüre katkı sağlamak hedefiyle, sağlık alanında farklı alanlarda öğrenim gören öğrencilerin, epilepsiye yönelik tutumlarının ve epilepside damgalamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla bu araştırma yapılmıştır.

Araştırma soruları:

- Üniversite Öğrencilerinin Epilepsiye Yönelik Toplumun Tutum Ölçeği puanı nasıldır?
- Üniversite Öğrencilerinin, Epilepsi Damgalama Ölçeği puanı nasıldır?
- Üniversite öğrencilerinin Epilepsiye Yönelik Toplumun Tutum Ölçeği ve Epilepsi Damgalama Ölçeği puanları ile bazı sosyo-demografik özellikleri arasında ilişki var mıdır?

- Üniversite Öğrencileri, Epilepsiye Yönelik Toplumun Tutum Ölçeği puanı ile Epilepsi Damgalama Ölçeği puanı arasında ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi: Araştırma kesitsel şekildedir.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı: Araştırma, bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda 15 Mart- 15 Haziran 2021 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme: Araştırma evrenini Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda; Anestezi, İlk ve Acil Yardım, Tıbbi Görüntüleme Teknikleri, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri, Evde Hasta Bakımı, Yaşlı Bakımı, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik, Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama bölümleri ile Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik ve Ebelik bölümlerinde öğrenim gören toplam 2650 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada herhangi bir örneklem seçimine gidilmemiş, 2020-2021 eğitim öğretim döneminde kayıtlı bulunan, araştırmaya katılmayı kabul eden ve çevrimiçi anketi eksiksiz dolduran 674 öğrenci (yanıt oranı: %25) ile araştırma tamamlanmıştır.

Veri Toplama Araçları: Veri toplama araçları Öğrenci bilgi formu, öğrenci tanıtım formu, Epilepsiye Yönelik Toplumun Tutum Ölçeği (PATE) ve Epilepsi Damgalama Ölçeği (ESÖ) olmak üzere 3 bölümden oluşmaktadır.

Öğrenci Bilgi Formu: Konuyla ilgili literatür ışığında hazırlanmış öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini ve Epilepsiye yönelik soruları içeren bir soru formudur.

Epilepsiye Yönelik Toplumun Tutum Ölçeği (PATE): Lim ve ark. (2012) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Aktürk ve ark. (2020) tarafından yapılmıştır. Genel ve Kişisel alan olmak üzere iki alandan oluşan PATE ölçeği Genel Alan 9 madde ve Kişisel Alan 5 madde olmak üzere toplam 14 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan genel alanda; endişeler, epilepsiye karşı genel tutumlar, kişisel alanda ise; evlilik, istihdam gibi kişisel yaşam sorunları hakkında düşünmesi istenir. Her bir madde 5'li Likert biçimde puanlanır. Puanlama 1-5 arasında yapılır. "Kesinlikle katılıyorum" 1 puan ve "kesinlikle katılmıyorum" 5 puan. 2, 5, 10, 11 ve 14. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan en yüksek puan 70 en düşük puan 14'tür. Ölçekten alınan yüksek puan tutumun olumsuz olduğunu göstermektedir.

Epilepsi Damgalama Ölçeği (SSE): Baybaş ve ark. (2017) tarafında sağlıklı bireylerin, epilepsi hastalığıyla ilgili bilgi, düşünce, duygu ve deneyimlerini ölçmek üzere geliştirilmiştir. Ölçek likert tip olup, 1-4 arası arasında puanlanan toplam 20

sorudan oluşmaktadır. Ölçekten alınan en yüksek puan 100'dür. 25-50 arası puan alan katılımcılar stigmatize değil, 51-75 arası puan alan hastalar orta derecede stigmatize ve 76-100 arası puan yüksek derecede stigmatize olarak değerlendirilmektedir.

Verilerin Toplama Yöntemi: Verilerin toplanması için Google Form aracılığıyla oluşturulan anket linki sosyal medya platformları (facebook, whatsapp) aracılığıyla öğrencilere gönderilmiş ve katılımcılar web sitesine bağlanarak elektronik ortamda anketi doldurmuşlardır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmış; tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma, sayı ve yüzde) hesaplanmıştır. Veri analizi öncesinde parametrik test varsayımları kontrol edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterdiğinde Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri, verilerin normal dağılmadığı durumda Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ alınmıştır.

Veri Toplama Araçlarının Uygulanması: Verileri toplamak amacıyla, araştırmacılar tarafından formlar kullanılmıştır. Araştırma verileri hazırlanan anket yöntemiyle online olarak uygulanmıştır. Anket formları uygulanmadan önce öğrencilerin onamı alınmıştır. Anketleri doldurma süresi ortalama 30-35 dakika sürmüştür.

Araştırmanın Etiği: Araştırma Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı (01.03.2021 tarih ve 81829502.903/148) tarafından onaylanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için, ölçek sahiplerinden kullanım izni ve kurum izinleri alınmıştır. Katılımcılardan online anketi doldurmadan önce onay kutucuğunu işaretlemeleri istenmiştir. Öğrencilere anketin kişisel veri içermediği ve cevaplarının anonim olarak toplanacağı konusunda ön bilgilendirme yapılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde; %72.6'sının kadın, %97.3'ünün bekar olduğu, %22.1'inin Evde Bakım, %15.5'inin Hemşirelik ve Ebelik, %15.0'inin İlk ve Acil Yardım, %12.5'inin Yaşlı Bakım, %12.2'sinin Tıbbi Görüntüleme, %8.9'unun Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik, %7.9'unun Tıbbi Laboratuvar, %3.3'ünün Anestezi, % 2.8'inin Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama bölümlerinde olduğu ve yaş ortalamasınının 20.67 olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri

Değişken	Özellikler	Sayı	%
Cinsiyet	Kadın	489	72.6
	Erkek	185	27.4
Medeni Durum	Bekar	656	97.3
	Evli	18	2.7
Bölüm	Anestezi	22	3.3
	İlk ve Acil Yardım	101	15.0
	Tıbbi Laboratuvar	53	7.9
	Tıbbi Görüntüleme	82	12.2
	Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik	60	8.9
	Tıbbi Tanıtım ve Pazarlama	19	2.8
	Yaşlı Bakımı	84	12.5
	Evde Bakım	149	22.1
	Hemşirelik ve Ebelik	104	15.5
Yaş	Min	17	
	Max	36	
		Mean	SD
		20.67	2.16

Öğrencilerin Epilepsiye yönelik bilgi düzeyleri incelendiğinde; %68.6'sının Epilepsi hastası birini tanımadığı, %43.5'sinin Epilepsi nöbeti geçiren birini gördüğü, %47.8'inin Epilepsi nöbeti geçiren birine nasıl yardımcı olacağını bildiği ve %40.5'i Epilepsi hakkındaki bilgileri okuldan öğrendiği belirlenmiştir. Öğrencilerin hastalık hakkındaki bilgileri incelendiğinde; %79.6'sı Epilepsinin Nörolojik bir hastalık olduğunu %59.2'si Epilepsi'ye Kafa travmalarının sebep olabileceğini ve %96.6'sı Epilepsi'nin bulaşıcı bir hastalık olmadığını düşündükleri saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin epilepsiye yönelik bilgi düzeyleri

Değişken	Sayı	%
Çevrenizde Epilepsi Hastası Tanıdığınız Var Mı?		
Evet	212	31.4
Hayır	462	68.6
Epilepsi Nöbeti Geçiren Birini Gördünüz Mü?		
Evet	293	43.5
Hayır	381	56.5
Epilepsi Nöbetine Müdahale Konusunda Bilginiz Var Mı?		
Evet	322	47.8
Hayır	381	52.2

*Epilepsi İle İlgili Bilgileri Nereden Aldınız?		
Okulda öğrendim	273	40.5
İnternet, TV, Sosyal medya gibi kaynaklardan öğrendim	161	23.8
Tanıdıklarımdan öğrendim	241	35.9
Bilgim yok	106	15.7
*Epilepsi Sizce Ne Tür Bir Hastalıktır?		
Nörolojik bir hastalıktır	537	79.6
Genetik bir hastalıktır	60	8.9
Psikiyatrik bir hastalıktır	113	16.7
Bilmiyorum	66	9.7
*Sizce Epilepsiye Ne Sebep Olur?		
Kronik hastalıklar	45	8.7
Stres	7	0.9
Psikolojik sorunlar	56	7.5
Kalitsal	29	3.9
Doğum travması	53	7.1
Kafa travması	439	59.2
Enfeksiyonlar	153	21.4
Nedenini bilmiyorum	25	3.2
*Sizce Epilepsi Bulaşıcı Bir Hastalık Mı?		
Evet	23	3.4
Hayır	651	96.6
Toplam	742	100

*Öğrenciler birden fazla seçeneği işaretlemiştir.

Öğrencilerin Epilepsiye Yönelik Toplumun Tutum Ölçeği (PATE) ve Epilepsi Damgalama Ölçeği (ESÖ) Ölçek Puan Ortalamalarının Dağılımı incelendiğinde; Epilepsiye Yönelik Toplumun Tutum Ölçeği Genel Alan alt boyut puan ortalamasının 10.00 ± 3.67 , Kişisel Alan alt boyut puan ortalamasının 15.39 ± 2.01 ve Epilepsi Damgalama Ölçeği puan ortalamasının 32.49 ± 7.96 olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin PATE ve ESÖ ölçek puan ortalamalarının dağılımı

	Mean±SD	Min-Max
PATE - Genel Alan	10.00±3.67	10.00-45.00
PATE- Kişisel Alan	15.39±2.01	5.00-25.00
ESÖ	32.49±7.96	20.00-80.00

Öğrencilerin Epilepsiye Yönelik Toplumun Tutum Ölçeği (PATE) ile Epilepsi Damgalama Ölçeği (ESÖ) arasındaki ilişki incelendiğinde; Öğrencilerin PATE Ölçek alt boyut puan ortalamaları ve ESÖ toplam puan ortalamaları arasındaki ilişkinin negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin PATE ve ESÖ ölçek puan ortalamaları arasındaki ilişki.

PATE	ESÖ r	p
PATE – Genel Alan	0.613	p<0.000
PATE – Bilişsel Alan	0.742	p<0.000

TARTIŞMA

Toplumun epilepsi hastalarına yönelik algılarının olumlu olmasında ve epilepside damgalanmayı azaltmada sağlık profesyonellerinin rolü çok önemlidir (Higgins ve ark. 2018). Bu nedenle, geleceğin sağlık profesyonellerinin epilepsi hastalığına yönelik algıları ve epilepside damgalamaya yönelik görüşleri değerlendirilmelidir. Hemşirelik ve sağlık teknikerliği öğrencilerinin epilepsiye yönelik tutumlarının ve epilepside damgalamaya yönelik görüşlerinin değerlendirildiği bu araştırmanın sonuçları ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %31,4’sı “Epilepsili birini tanıyordu”, %43,5’si “Epilepsi nöbeti geçiren birini görmüştü” ve 64.1’i “Epilepsi hakkında bilgi sahibi”ydi. Türkiye’de üniversite öğrencileri ile yapılan benzer bir çalışmada da %36.6’sının epilepsili birini tanıdığı, %25.6’sının epilepsi nöbetine tanık olduğu ve %56.3’ünün epilepsi hakkında bilgi sahibi olduğu belirlenmiştir (Durmaz ve ark. 2022). Yapılan bu çalışma araştırmamızla paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin epilepsi bilgi kaynakları incelendiğinde; %40.5’inin “Epilepsi hakkındaki bilgileri okuldan öğrendiği” belirlenmiştir. Filistinli hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir araştırmada da öğrencilerin %50.9’unun bilgiyi okuldan öğrendiği görülmektedir (Shawahna ve Jaber, 2020). Bu araştırmadan farklı olarak Ünsar ve ark. (2020)’nın Türkiye’de yaptıkları çalışmada ise öğrencilerin %90.7’sinin okul/kurs/eğitmenlerinden epilepsi ile ilgili bilgi edindiği bildirilmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda bu çalışmanın uygulandığı bölümlerin müfredatının epilepsi eğitimi konusunda yetersiz olduğu sonucuna varılabilir.

Öğrencilerin hastalık hakkındaki bilgileri incelendiğinde; öğrencilerin %79.6’sı Epilepsiyi “nörolojik bir hastalık”, %16.7’si ise “psikiyatrik bir hastalık” olarak tanımlamıştır. %59.2’si “Epilepsinin kafa travmalarından, %21.4’ü enfeksiyonlardan kaynaklandığını” düşündüğünü bildirmiştir. Kartal (2016)’ın tıp fakültesi

öğrencileri ile yaptığı araştırmasında öğrencilerin %70.9'u epilepsinin nörolojik kaynaklı olduğunu, %38.4'ü kalıtsal olduğunu ve %19,1 psikiyatrik bir hastalık olduğunu düşündükleri rapor edilmiştir. Ürdünde üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmada da öğrenciler epilepsinin, kafa travmasından (%56.5) psikiyatrik nedenlerden (%55.5) ve genetik kaynaklı (%49.5) olduğunu ifade etmişlerdir (Hijazeen ve ark. 2014). Sert ve ark.(2017)'nin araştırmasında ise hemşirelik öğrencileri en fazla “epilepsi mental bir hastalıktır” (%59,5) şeklinde yanlış cevaplama yapmıştır. Çalışmaya sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin dahil edilmesi nedeniyle epilepsiye yönelik doğru bilgi oranının istendik seviyede olmadığı görülmektedir. Benzer şekilde Türkiye’de epilepsi bilgi düzeylerinin incelendiği araştırmalarda da hemşirelik öğrencilerinin orta düzeyde epilepsiye yönelik bilgi sahibi olduğu belirlenmiştir (Kartal 2016, Ünsar ve ark. 2020, Aksoy ve Büyükbayram 2022). Literatürde Almanya, Nijerya ve Filistinde öğrencilerle yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlar bulunmuştur (Mewes ve ark. 2020, Ekeh ve Ekripro 2015, Shawahna ve Jaber, 2020). Bu araştırmadan farklı olarak az sayıda araştırma öğrencilerin epilepsi bilgi düzeylerinin yüksek olduğunu göstermiştir (Alsaab ve ark. 2019, Akça ve ark. 2020, Shawahna ve ark. 2021). Sağlık alanındaki öğrencilerin gelecekte epilepsi hastalarına bakım ve eğitim vereceği göz önüne alındığında bilgi düzeylerinin artırılması önemlidir.

PATE ölçeği alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde; katılımcıların epilepsiye karşı tam olarak olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Yeni ve ark. (2019)'nın tıp, hemşirelik, diş hekimliği, fizyoterapi ve ebeklik üzere toplam 544 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada tutum ölçeği puanı yüksek bulunmuştur. Literatürde sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerle ve sağlık çalışanlarıyla yapılan çalışmalarda da epilepsiye yönelik tutumlarının olumlu olduğu ve bu araştırmanın sonucunun literatürle paralellik gösterdiği belirlenmiştir (Kartal 2016, Unsar ve ark. 2020, Shawahna ve Jaber 2020, Akça ve Kurt 2020, Alomar ve ark. 2020, Shihata ve ark. 2021).

Uluslararası Epilepsi ile Savaş Ligi'nin (International League Against Epilepsy-ILAE) 2021 yılı raporunda; epilepside tutum ve damgalama konularında yapılan 4234 araştırmanın sistematik incelemesi yapılmış. Araştırma sonucunda epilepsiye yönelik olumlu tutum arttıkça damgalamanın azaldığı ve epilepsili bireylere yönelik ayrımcılığın gerçek nedenlerinin irdelenmesi gerektiği rapor edilmiştir (Kwon ve ark. 2022). Bu araştırma sonucunda da genel popülasyona benzer şekilde öğrencilerin epilepsiye yönelik olumlu tutumları arttıkça damgalamanın azaldığı ve sonucun istatistiksel olarak da anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin, epilepsiye yönelik bilgi düzeyleri yüksek bulunmamasına rağmen, epilepsili bireylere yönelik olumlu tutum sergiledikleri ve stigmatize etmedikleri görülmüştür. Bu durumun öğrencilerin sağlık alanında öğrenim görmelerinden ve eğitim seviyesinin insanların bakış açısını ve

dolayısıyla tutumlarını etkileyebileceğinden ötürü tüm hastalıklara ve hasta bireylere karşı farkındalık kazanmaları ve damgalama yapmamaları konusunda bilgi sahibi olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hastaların epilepsi konusunda bilgi alacağı en güvenilir kaynak sağlık personeli-
lidir. Hastalığı konusunda bilgi sahibi olmak, bireyin endişe ve korkuları azaltarak
tedaviye uyumunu artırabilir. Bu nedenle sağlık alanında öğrenim gören öğren-
cilerin bilgi düzeylerinin artırılmasına yönelik üniversitelerde seminer, eğitimler
ve konferanslar gibi faaliyetlerin planlanması ve uygulanması önerilmektedir. Ül-
kemizde sağlık alanında öğrenim gören yükseköğretim öğrencilerinin ders müf-
redatlarına epilepsiye yönelik içeriklerin daha fazla yer verilmesi gerektiği düşü-
nülmektedir. Ayrıca epilepsi hastalığı konusunda öğrencilerin bilgi düzeylerini ve
hasta bireylere karşı damgalamayı etkileyebilecek deneysel çalışmaların yapılması
önerilebilir.

Sınırlılıklar

Araştırmanın tek bir üniversitede yürütülmesi, araştırma kapsamına sadece sağ-
lık hizmetleri yüksekokulu ve sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin dahil edil-
mesi bu araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Çıkar çatışması:

Kişisel veya finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkısı:

Çalışmanın Tasarlanması: ZAŞ (%40), AGP (%30), ŞA(%30)

Veri Toplanması: ZAŞ(%40), AGP (%30), ŞA (%30)

Veri Analizi: ZAŞ (% 40), AGP (% 30), ŞA (%30)

Makalenin Yazımı: ZAŞ(%40), AGP (% 30), ŞA (%30)

Makale Gönderimi ve Revizyonu: AGP (% 40), ZAŞ (%30), ŞA (30)

KAYNAKLAR

- Akça, H., Kurt, A.N.Ç. (2020). Characteristics of the knowledge and attitudes of medical students about epilepsy. *Epilepsy & Behavior*, 102, 106557
- Aktürk, T., Tanık, N., Saçmacı, H., Chia, Z. J., & Lim, K. S. (2020). Validity and reliability of the Turkish version of Public Attitudes Toward Epilepsy scale. *Epilepsy & Behavior*, 111, 107245. doi.org/10.1016/j.yebeh.2020.107245.
- Alomar S, Kadi M, Alabbas D, Aljeddawi M, Alsulaiman S, Baeesa S, Sabbagh A. (2020) Awareness and attitudes toward epilepsy among medical and allied healthcare students- A survey study in a teaching hospital in Jeddah. *Epilepsy Behav*;102:106815.
- Alsaab, A. S., Almutairy, A. N., Ahmed, S. M., Alotaibi, A. A., Alshaikh, H., Alotaibi, K.A. (2019). A study of basic knowledge of epilepsy among male medical student in Majmaah University, Riyadh, Saudi Arabia in 2018. *IJMRHS*, 4, 116-120.
- Baybaş, S., Yıldırım, Z., Ertem, D.H., Dirican, A., Dirican, A. (2017) Development and validation of the stigma scale for epilepsy in Turkey. *Epilepsy Behavior*. Feb;67:84-90. doi: 10.1016/j.yebeh.2016.12.023.
- Bilgen Sivri B, Özpulat F. (2013). İlköğretimde Görevli Öğretmenlerin Epilepsiye İlişkin Bilgi, Tutum ve Davranışları. *Epilepsi*;19(2):71-78
- Dayapoğlu, N., Tan, M. (2016). Clinical nurses' knowledge and attitudes toward patients with epilepsy. *Epilepsy & Behavior*, 61, 206-209.
- Durmaz, F. G., Cihan, F. G., Sevinç, İ., & Kızmaz, M. (2022). Evaluation of knowledge levels and attitudes of health management department students about epilepsy disease; a cross-sectional study. *Epilepsy & Behavior*, 126, 108480.
- Ekeh, B. C., & Ekrikpo, U. E. (2015). The knowledge, attitude, and perception towards epilepsy amongst medical students in Uyo, Southern Nigeria. *Advances in Medicine*,
- Etemadifar, S., Heidari, M., Jivad, N., & Masoudi, R. (2018). Effects of family-centered empowerment intervention on stress, anxiety, and depression among family caregivers of patients with epilepsy. *Epilepsy & Behavior*, 88, 106-112.
- Herrmann, L. K., Welter, E., Berg, A. T., Perzynski, A. T., Van Doren, J. R., & Sajatovic, M. (2016). Epilepsy misconceptions and stigma reduction: current status in Western countries. *Epilepsy & Behavior*, 60, 165-173.
- Higgins, A., Downes, C., Varley, J., Tyrell, E., Normand, C., Doherty, C. P., Elliott, N. (2018). Patients with epilepsy care experiences: comparison between services with and without an epilepsy specialist nurse. *Epilepsy & Behavior*, 85, 85-94.
- Hijazeen JK, Abu-Helalah MA, Alshraideh HA, Alrawashdeh OS, Hawa FN, Dalbah TA, Abdallah FW.(2014). Knowledge, attitudes, and beliefs about epilepsy and their predictors among university students in Jordan. *Epilepsy and Behavior*;41:238-43.
- Kartal, A. (2016). Knowledge of, perceptions of, attitudes and practices regarding epilepsy among medical students in Turkey. *Epilepsy & Behavior*, 58, 115-118.
- Kwon C S, Jacoby A, Ali A, Austin J, Birbeck G L, Braga P, Jette N. (2022). Systematic review of frequency of felt and enacted stigma in epilepsy and determining factors and attitudes toward persons living with epilepsy— Report from the International League Against Epilepsy Task Force on Stigma in Epilepsy. *Epilepsia*.
- Lim, K. S., Wu, C., Choo, W. Y., & Tan, C. T. (2012). Development and validation of a public attitudes toward epilepsy (PATE) scale. *Epilepsy & Behavior*, 24(2), 207-212. doi.org/10.1016/j.yebeh.2012.03.038
- Mewes, S., Jeschke, S., Bertsche, T., Neiningner, M. P., & Bertsche, A. (2020). Knowledge of and attitudes towards epilepsy among first- and second-year students at a German university. *Epilepsy & Behavior*, 112, 107490.
- Mula, M., Sander, J. W. (2016). Psychosocial aspects of epilepsy: a wider approach. *BJPsych open*, 2(4), 270-274.
- Nelson, S. F. J., & Robert, C. (2019). Intervention for reducing epilepsy-associated stigma. *Epilepsy & Behavior*, 90, 295.
- Price P, Kobau R, Buelow J, Austin J, Lowenberg K.(2015). Improving understanding, promoting social inclusion, and fostering empowerment related to epilepsy: Epilepsy Foundation public awareness campaigns-2001 through 2013. *Epilepsy & Behavior*;44, 239-44.
- Sert, H., Çetinkaya, S., Seven, A., & Pelin, M. (2017). Knowledge levels of senior nursing students about epilepsy and their predictors. *Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin epilepsi hakkındaki bilgi düzeyleri*. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1966-1974.
- Shawahna, R., Jaber, M.(2020). Assessing knowledge and attitudes of Palestinian undergraduate nursing students toward epilepsy and patients with epilepsy: a cross-sectional study. *Epilepsy & Behavior*, 102, 106811.

- Shawahna, R., Jaber, M., Maqboul, I., Hijaz, H., Abu-Issa, M., Radwan, F., Dweik, M. (2021). Are medical students adequately prepared to provide quality care for patients with epilepsy? A cross-sectional study of their knowledge and attitude. *Epilepsy & Behavior*, 120, 107976.
- Shihata, S. S., Abdullah, T. S., Alfaiqi, A. M., Alasmari, A. A., Alfaiqi, T. M., Bifari, A. E., Rizk, H. A. (2021). Knowledge, perception and attitudes toward epilepsy among medical students at King Abdulaziz University. *SAGE open medicine*, 9, 2050312121991248.
- Tan M, Kavurmaci M. (2021). Complementary And Alternative Medicine Use In Turkish Patients With Epilepsy. *Altern Ther Health Med*. Jul;27(4):19-23.
- Tedrus, G. M. A. S., Pereira, R. B., & Zoppi, M. (2018). Epilepsy, stigma, and family. *Epilepsy & Behavior*, 78, 265-268.
- Unsar, S., Özdemir, Ö., Erol, Ö., Bıkmaz, Z., Yenici Bulut, E. (2020). Evaluation of nursing students' epilepsy-related knowledge and attitudes. *Epilepsy & behavior: E&B*, 111, 107167.
- Yeni K., Tülek Z., Bebek N., Çavuşoğlu A., Güven H., Şimşek N., Gökyiğit, A. (2019). Knowledge and attitudes toward epilepsy among students of health occupations in a university. *Epilepsi*, 25(1), 13-20.
- Zack M., Kobau R. (2017). Letter re: Prevalence and incidence of epilepsy: A systematic review and meta-analysis of international studies. *Neurology*, 89(6), 641-641.